

پاسخنامه تشریحی

- ۱ - گزینه ۳ معرفی آرایه‌ها:
دوران عمر به خزان تشبیه شده است ← تشبیه
'خس و خار' استعاره از افراد پست و 'صحرا' استعاره از دنیا ← استعاره
'بهاری داشتن' کنایه از شاد و باطراوت بودن ← کنایه
- ۲ - گزینه ۲ استعاره: چشم جویباران - بوسه باران - بیداری ستاره، مهربانی برگ (این ترکیبات آرایه تشخیص هم دارند).
تناسب: برگ و باران و جویبار، ستاره و باران
کنایه: بیداری ستاره کنایه از انعکاس نور ستاره در رود
واج آرایه حرف های 'ب - ر'
- ۳ - گزینه ۴ در گزینه ۴ عین ایهام تناسب دارد به دو معنی: ۱- چشم × ۲- شباهت ✓ که در معنای چشم حضور ندارد ولی با ابرو ایهام می‌سازد. و نیز شاعر خود را به چشم و ابروی معشوق تشبیه کرده است.
بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: پارادوکس: از راه کفر به ایمان رسیدن / حس آمیزی ندارد.
گزینه ۲: اغراق: یک جرعه صد صوفی را مست می‌کند / تشبیه ندارد.
گزینه ۳: اسلوب معادله: مصراع دوم مثالی برای مصراع نخست است / تضاد ندارد.
۴ - گزینه ۴ بررسی براساس توالی آرایه‌های ذکر شده:
بیت 'ج، جناس: 'آهنگ'، اول (قصد)، 'آهنگ'، دوم (نغمه).
بیت 'ب' حس آمیزی: سخن‌های لطیف.
بیت 'ه' ایهام: مُدام دو معنی دارد: ۱- پیوسته ۲- شراب.
بیت 'د' اغراق: دو صد جوی از دیده بر رهگذر (دو صد: دویست، جوی اشک: اغراق در بسیاری گریه)
بیت 'الف' کنایه: 'جان سپر کردن'، کنایه از جان فدا کردن و 'تیر از کمان گشودن'، کنایه از پرتاب تیر.
- ۵ - گزینه ۱ جناس ناهمسان: جان - آن / ایهام تناسب: مه (ماه آسمان) / ماه سی روزه که مورد نظر نیست؛ ولی با هفته تناسب دارد. / استعاره: مه: استعاره از معشوق
- ۶ - گزینه ۳ بیت اسلوب معادله ندارد / عقده در کار نفس زدن: کنایه از مخالف ذات و سرشت خود عمل کردن
بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: 'باران: استعاره از اشک / تشبیه قطره باران به گوهر
گزینه ۲: جناس ناهمسان بین کسالت و رسالت / نسیم پیام رسان است: تشخیص
گزینه ۴: شاعر دلیل فدا شدن شمع را رسیدن فرمانی از معشوق دانسته است که حسن تعلیل است / شمع و پروانه مراعات نظیر دارند.
- ۷ - گزینه ۲ در این گزینه ایهام تناسب دیده می‌شود؛ اما در گزینه‌های دیگر ایهام وجود دارد: 'مهر' در این گزینه ایهام تناسب دارد: (۱ محبت ۲) خورشید که مورد نظر نیست؛ ولی با آتش تناسب دارد.
بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: 'برگ: (۱) برگ، گل (۲) نوا (ایهام دارد؛ چون هر دو معنایش مورد نظر است).
گزینه ۳: 'قلب: (۱) دل (۲) وسط سپاه
گزینه ۴: 'دور: (۱) گذشت ایام (۲) گردش جام
- ۸ - گزینه ۴ (۱) آتش ← استعاره از عشق / تشبیه آب چشم به جوی
(۲) خاک، باد، آب و آتش ← تناسب یا مراعات نظیر / تلمیح به این که آب حیوان در ظلمات است.
(۳) سینه ← مجازاً دل انسان / علت گرمی آفتاب را صفای سینه ما دانسته و حسن تعلیل دارد.
(۴) گل رخسار ← اضافه تشبیهی / ایهام ندارد.
- ۹ - گزینه ۳ ج) باز (۱- دوباره ۲- آشکارا): ایهام / دامن‌تر (۱- گناهکار ۲- دامن مرطوب): ایهام
ب) آتش آه و چشمه چشم: اضافه تشبیهی
د) وصل و هجر: تضاد
الف) هوای اول به معنای نوعی گاز و هوای دوم به معنی عشق: جناس تام
ه) بیان علت زیبا و شاعرانه برای سرسبز بودن درخت سرو: حسن تعلیل
- ۱۰ - گزینه ۲ 'مهربانی برگ، بوسه باران، بیداری ستاره و چشم جویباران، هر سه تشخیص و اضافه استعاری هستند.
تناسب بین 'باران، جویبار و برگ' در بیت وجود دارد.
بیداری ستاره کنایه است از درخشش و روشنایی ستارگان در آسمان
واج آرایه در صامت 'ر' در این بیت از استاد شفیعی کدکنی به خوبی به گوش می‌خورد.

۱۱ - گزینه ۴ تشبیهات گزینه ۴ عبارت‌اند از: ۱- شمشیر شعله ۲- سپاه شب ۳- چو دود چو «چو» در «چو آفتاب» حرف ربط است و ادات تشبیه نیست. بررسی موارد در سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «۱- تیغ غم ۲- سینه مانند سپر ۳- تیر نگه (نگاه مانند تیر) ۴- دیده (چشم) مانند نشان (هدف)

گزینه ۲: «۱- مسند دل ۲- شاه عشق ۳- کشور جان ۴- سپاه عشق

گزینه ۳: «۱- ابر نوبهار زندگی ۲- ابر نوبهار زندگی مانند چشم خون بار ۳- جویبار زندگی (زندگی مانند جویبار) ۴- سرو جویبار زندگی مانند آه افسوس است.

۱۲ - گزینه ۲ در گزینه ۲، فقط تشبیه وجود دارد: «خوان هوس» و «خوان حسرت» هر دو اضافه تشبیهی هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه ۱: «۱- ابر رحمت» و «چو اشک»: تشبیه / «باران»: استعاره از اشک

در گزینه ۳: «جان طفلی است» و «مهد تن» تشبیه / «مهد» استعاره از تن

در گزینه ۴: «بنات نبات»: تشبیه / گهربار و دُر فشان که «گهر» و «دُر» استعاره از باران هستند. و «ابر» به دلیل مخاطب قرار گرفتن «استعاره» و «تشخیص» دارد.

۱۳ - گزینه ۳ بررسی همه گزینه‌ها:

گزینه ۱: «کوهکن (فرهاد) تلمیح دارد به داستان شیرین و فرهاد. شاعر علت سیاهی وسط لاله را داغدار بودن از مرگ فرهاد می‌داند. پس حُسن تعلیل دارد.

گزینه ۲: «دور از تو، ایهام دارد به: ۱- دور از جان تو باد. ۲- دوری از تو. «آتش عشق» اضافه تشبیهی است.

گزینه ۳: «لعل، استعاره از لب / ایهام ندارد.

گزینه ۴: «شوق داشتن مگس، تشخیص / مصراع دوم مصداق و مثالی برای توجیه مفهوم مصراع اول است. پس «اسلوب معادله» دارد.

۱۴ - گزینه ۲ تشبیه: نقد روان / ایهام «روان»: ۱- جان ۲- جاری و رایج

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: تشبیه: شباهت محبوب و گلبن / ایهام ندارد

گزینه ۳: ایهام: «مهر» ۱- عشق ۲- خورشید (استعاره از چهره یار) / تشبیه ندارد.

گزینه ۴: ایهام: «باز، دوم» ۱- گوشه ۲- پرندای شکاری / تشبیه ندارد.

۱۵ - گزینه ۲ تشبیه: تضاد تلخ و شیرین / ایهام ندارد.

سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱ (کنایه) کنایه ← یک چشم به هم زدن ← زمان کوتاه / جناس: باغ - باز

گزینه ۳ (تشخیص) تشخیص ← آستین خامه، سرزنش تیغ / تشبیه ← چو خامه

گزینه ۴ (استعاره) ← ناخن عشق - رگ جان / اسلوب معادله: مصراع دوم مثالی برای مصراع اول است.

۱۶ - گزینه ۱ کنایه ← روشن دلی ← دل پاک داشتن - آگاهی

تشبیه ← شبنم آینه خورشید شد.

استعاره ← آینه ← استعاره از دل

تشخیص ← شبنم

جناس ← کم / هم

۱۷ - گزینه ۳ در گزینه ۳ تناقض وجود ندارد. / حس آمیزی ← جواب تلخ / شکرخنده

شرح گزینه‌ها:

گزینه ۱ (مه) ← استعاره از صورت / در تاب رفته ← ایهام (پنج و تاب دارنده / ۲) عصبانی

گزینه ۲ (باغ و داغ) ← جناس / خورشید ← استعاره

گزینه ۴ (اغراق در غم شاعر / کلاه ربودن افغان و فرق فرقد (تشخیص و استعاره)

۱۸ - گزینه ۲ در گزینه ۲: «۲: مصراع دوم، مصداق و تمثیلی برای مصراع اول نیست و مفهوم دو مصراع، معادل و مساوی نیست: چون بیمار، صلاح کار خود را نمی‌داند باید به داروهای تلخ و شور پزشک

روزگار راضی باشد. به این دو دلیل، اسلوب معادله محسوب نمی‌شود. / در بیت مراعات نظیر وجود دارد: «مریض و طیب»، «تلخ و شور» استعاره از «ناگواری‌ها»

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه ۱: «مراعات نظیر: «سنگ، آتش و مینا (زیرا شیشه را به وسیله حرارت از سنگ می‌گیرند)» / استعاره: نرمی کردن سنگ با آتش / اسلوب معادله: «هنگامی که دل نسبت به دشمن ملایمت

نشان دهد، ناب و خالص می‌شود؛ همان‌طور که نرمی کردن سنگ با آتش، موجب ارزشمندی آن و تبدیل شدن به شیشه است.»

گزینه ۳: تشخیص و استعاره: سازگاری کردن موم با رشته / مراعات نظیر: «موم، رشته و شمع» / اسلوب معادله: «دوستی کردن با عاجزان و تهیدستان موجب آگاهی و دانایی می‌شود، همان‌طور که

سازگاری میان موم و نخ موجب به وجود آمدن شمع می‌گردد.»

گزینه ۴: «مراعات نظیر: «لقمه، دهن و دندان» / تشخیص و استعاره: «روزی ارّه»، «دندان ارّه» / اسلوب معادله: «لقمه‌ای که قسمت کسی نباشد از دهان می‌افتد؛ همان‌طور که ریزه‌های چوب از تماس

اره با چوب، ریخته می‌شود.»

۱۹ - گزینه ۳ (ج) متناقض‌نما: ضربه یار سبب آرامش است.

(ه) تشبیه: ترجیح معشوق بر گل (به این نوع از تشبیه، تشبیه مرجح گویند).

(ب) مجاز: امروز: این دنیا - فردا: روز قیامت

(الف) استعاره: منظور از «ماه» معشوق است

(د) اسلوب معادله: مصراع دوم تمثیلی برای مصراع اول است.

- ۲۰ - گزینه ۴ تشبیه مخاطب به خامه / سر بر سر زبان کردن: کنایه از نابود کردن خود / سر (اول): مجازاً وجود / حسن تعلیل: بیان علت زیبا و شاعرانه برای سر بریده بودن قلم
- ۲۱ - گزینه ۱ کوتاه‌زبان کردن: کنایه از ناتوان کردن در سخن گفتن یا وادار به سکوت کردن تشبیه: آتش به گلستان / مصرع اول به مصرع دوم نیز تشبیه شده است. زبان خشم: تشخیص و استعاره مکنیه
- ۲۲ - گزینه ۱ جناس: جوان و جهان / پارادوکس ندارد. بررسی سایر گزینه‌ها:
- (۲) حسن تعلیل: علت قرار گرفتن بال‌ها (دستان) مگس بر سرش حسرت مردن از کامرانی طوطیان است. / واج آرایبی در حروف «ر» و «س»
- (۳) تضاد: تنها ≠ بسیار / استعاره: بادیه (استعاره از راه پر خطر عشق)
- (۴) ایهام تناسب: پروانه: (۱) نام حشره که با شمع تناسب دارد. (۲) اجازه، رخصت / تشبیه: چو شمع
- ۲۳ - گزینه ۴ (۱) تشبیه پیمان به کشتی جان پرور خضر / تشبیه جهان به بحر پر آشوب / تشبیه پیمانۀ جهان به کشتی نوح (۲) تشبیه زمین به مهد / تشبیه نبات به طفل / تشبیه ابر به دابه (۳) تشبیه (تو) به باران رحمت / تشبیه رحمت به باران / تشبیه (من) به سبزه (۴) تشبیه نفس به مهد / تشبیه روح به طفل
- ۲۴ - گزینه ۲ در این بیت هیچ علت غیر واقعی و یا علت هنری بیان نشده است و خطاب به دماوند می‌گوید: ساکت نباش و اعتراض کن و سخن خود را به زبان بیاور. گزینه (۱): شاعر، علت قرار داشتن دماوند در پشت ابرها را دوری از مردم و بیزاری از آن‌ها می‌داند. در گزینه (۳): شاعر، علت ارتفاع و بالا آمدن دماوند را ورم کردن قلب افسرده و بی‌زده زمین می‌داند. در گزینه (۴): شاعر علت نشستن کافور (برف) بر سر کوه دماوند را کم کردن درد و ورم آن می‌داند.
- ۲۵ - گزینه ۳ (۳) باد صبا خواب می‌بیند: استعاره و تشخیص / علت شاعرانه برای حرکت درخت: حسن تعلیل (۱) کنایه: دامن از دست شدن (کنایه از بی‌اختیار شدن) / تشبیه ندارد (۲) مراعات‌نظیر: پروانه، آتش و شمع / ایهام ندارد (۴) تشبیه: جام باده مثل کشتی است و غم مثل بحر پر از امواج / تلمیح ندارد
- ۲۶ - گزینه ۳ گزینه ۳ اسلوب معادله دارد.
- ۲۷ - گزینه ۳ گزینه ۳ پارادوکس ندارد. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه ۱: درد درمان است. گزینه ۲: حاضر و غایب. گزینه ۳: آرامش طوفانی.
- ۲۸ - گزینه ۳ «مژه مانند خنجر» - تشبیه / «سر» - مجازاً فکر و اندیشه / «مست و دست» و «در و سر» - جناس ناهمسان / «ترک» - استعاره از «رخ زیبا» و «فتنه» - استعاره از «ترک مست».
- ۲۹ - گزینه ۲ بررسی همه گزینه‌ها:
- گزینه ۱: تضاد: کوه و عدس / اغراق: کوه به اندازه عدس هم سنگینی ندارد. گزینه ۲: اسلوب معادله دارد (مصرع دوم مصداق و مثالی برای مصرع اول) / ایهام ندارد. گزینه ۳: تشبیه این که آشیانه مانند دام شود / جناس: «دام» و «کام» گزینه ۴: تشبیه آیینۀ هستی / واج آرایبی: «ر» و «س»
- ۳۰ - گزینه ۲ بیت ج: اسلوب معادله دارد. بین دل با فانوس و بین راز عشق با شمع، معادله برقرار شده و مصرع دوم مصداقی برای مصرع اول است. بیت د: پارادوکس دارد: غم، مایه سرور است. بیت الف: بین «دست و مست و هست» جناس دیده می‌شود.
- ۳۱ - گزینه ۴ تنها در این گزینه است که وجه شبه (خوب تر) وجود دارد. روی تو ← مشبه / قمر ← مشبه به / خوب تر ← وجه شبه / ادات ← محذوف
- ۳۲ - گزینه ۳ در این گزینه فقط تشبیه و تناسب موجود است و ایهام نداریم. شمع مه و شمع مهر ← اضافه تشبیهی بین مه و مهر ← تناسب بررسی گزینه‌های دیگر:
- گزینه ۱: «دور، ایهام دارد» ← ۱- روزگار - عمر ۲- گردش پیاله در میخانه بین شرابخواران / بین مست و دور و هشیار ← تناسب است و «باد ازل» ← اضافه تشبیهی گزینه ۲: زلف تو مرا هم چون عمر دراز است ← (تشبیه) / دست - سر - مو ← تناسب / «سرِ مو، ایهام» ← زلف / مقداری اندک گزینه ۴: اقلیم وجود ← اضافه تشبیهی / قدم گذاشتن و روان شدن ← تناسب / روان خواهد شد (ایهام) ← خواهد رفت / می‌میرد.
- ۳۳ - گزینه ۲ تشبیه «ب: دل مانند کعبه حاجت شده است. مجاز «د: دم مجاز از سخن حس آمیزی «الف: صحبت رنگین اسلوب معادله «ج»

۳۴ - گزینه ۴ اطفال حادثات: تشبیه / تشخیص ندارد.

گزینه ۱: تلمیح: به داستان حضرت نوح / اغراق در شدت اشک

گزینه ۲: جناس ناقص در کلمات «موی و روی» / روی ایهام تناسب دارد: ۱ - امکان ۲ - چهره که مورد نظر شاعر نیست و با موی تناسب دارد.

گزینه ۳: «دست در دامن زدن» کنایه از «متوسل شدن» / «به دامن چاک شدن» کنایه از «بدبخت شدن» / ترکیب‌های «دامن جاه»، «دست فلک» و «دامن دولت» اضافه استعاری هستند.

۳۵ - گزینه ۲ «زمرّدین» صفت است، یعنی منسوب به زمرّد.

«اضافه‌ی تشبیه‌ی» یک گروه اسمی است که در آن معمولاً ابتدا مشبّه‌به، سپس مشبّه می‌آید؛ یعنی مضاف و مضاف‌الیه به ترتیب مشبّه‌به و مشبّه هستند. پس برای اضافه‌ی تشبیه‌ی دو شرط لازم است:

۱ - اضافه باشند؛ یعنی هر دو اسم باشند. ۲ - مشبّه‌به و مشبّه باشند.

«زمرّدین» صفت نسبی است، پس نمی‌تواند اضافه‌ی تشبیه‌ی باشد.

«باد صبا» به «فرّاش»، «ابر بهاری» به «دایه» و «زمین» به «مهد» تشبیه شده‌اند.

abadgaran.edu.ir